

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради університету

«24» листопада 2022 р.

Протокол № 5

Проректор з навчально-методичної роботи
проф. Веднудуб Р.М.

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Психологія мотивації та аксіопсихологія

освітнього ступеня магістр

(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 053 Психологія

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Практична психологія» (1.4)

Шифр за навчальним планом ПП06

Розробники програми:

Дубініна К.В., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології педагогічного факультету НПУ імені М.П Драгоманова

Липченко І.О., кандидат психолог. наук, доцент, доцент кафедри практичної психології педагогічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова

Рецензенти: : **Євченко І.М.**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Київського національного торговельно-економічного університету

Митник О.Я. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології педагогічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до впровадження на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М. П. Драгоманова «__» _____ 20 __ року, протокол № _____

Голова НМР

_____
(підпис)

Р.М.Вернидуб
(Прізвище, ініціали)

1. Пояснювальна записка

Навчальна програма освітнього компоненту Психологія мотивації та аксіопсихологія складена відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія» підготовки фахівців освітнього рівня «магістр», галузі знань 05Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія».

Предмет вивчення освітнього компоненту: мотиваційна та ціннісно-смилова сфери особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психологія розвитку і вікова психологія», «Психологія особистості та персонологія», «Психологія управління та професійної кар'єри», «Психодіагностика», «Психоконсультавання», «Реабілітаційна психологія».

Мета і завдання освітнього компоненту

Метою викладання освітнього компоненту Психологія мотивації та аксіопсихологія є поглиблення знань з психології мотивації, формування вміння діагностувати особливості мотиваційної сфери особистості на різних вікових етапах і власному мотивуванні та клієнтів до змін в умовах надання психологічних послуг, а також теоретична та практична підготовка психолога-магістра для роботи з ціннісно-смиловою сферою особистості.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту Психологія мотивації та аксіопсихологія є ознайомлення студентів з сучасним етапом розвитку психології мотивації та аксіопсихології, теоріями мотивів та мотивації, теоріями цінностей та аксіогенезу, з методологічним забезпеченням психологічного дослідження мотивації; навчання методології, процедури і низки методик активного мотивування та самомотивування до змін в умовах надання психологічних послуг, формування уміння аналізувати складові ціннісно-смилової сфери особистості, здійснювати діагностику цінностей та ціннісних орієнтацій клієнта, реалізовувати аксіологічний підхід в соціальній комунікації.

Основні програмні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Результати навчання	Компетентності
ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.	ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ПР2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.	ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за	ЗК12. Здатність спілкуватися з

допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР15. Здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань та усвідомлювати психофізіологічні засади розвитку особистості, зокрема, становлення творчої особистості.

ПР16. Здатність до рефлексії у професійній діяльності, адекватного оцінювання власних досягнень та недоліків у професійній сфері.

ПР17. Здатність застосовувати акмеологічні знання при аналізі творчих досягнень людини в професійній та особистісній сферах.

ПР18. Здатність будувати адекватну стратегію і тактику психологічної допомоги різним категоріям населення, клієнтам у різних професійних сферах діяльності щодо досягнення власного «акме», побудови власного професійного іміджу.

ПР19. Здатність використовувати різноманітні технології у здійсненні психоконсультування та психокорекції.

ПР20. Здатність орієнтуватися в теоретичних моделях психологічної допомоги, використовувати їх в різноманітних її галузях та різновидах, володіти основними процедурами, техніками та конструктами

представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність будувати різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології, технології розвитку аутокомпетентності.

II. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС
Модуль 1. Теоретичні та прикладні проблеми психології мотивації											
1.	Тема 1. Теорії мотивів і мотивації в зарубіжній та вітчизняній психологічній науці, та практиці.	6	4	-	2	20	4	2	2	-	24
2.	Тема 2. Онтогенетичні аспекти мотивації і структури мотиву	6	4	-	2	14	4	2	2	-	22
3.	Тема 3. Методологія емпіричного дослідження мотивації різних видів	6	4	2	-	20	2	1	1	-	15
4.	Тема 4. Практикум розвитку навичок мотивування особистості	8	4	4	-	10	2	1	1	-	17
	Разом за змістовим модулем 1:	26	16	6	4	64	12	6	6	-	78
Модуль 2. Аксіопсихологія											
	Тема 1. Предмет, мета і завдання аксіопсихології особистості.	4	2	2	-	8	2	1	1	-	10
	Тема 2. Теорії цінностей та ціннісно-сислової сфери особистості.	8	4	2	2	10	2	1	1	-	14
	Тема 3. Аксіогенез особистості.	6	2	2	2	8	1	1	-	-	12
	Тема 4. Діагностика ціннісно-сислової сфери особистості.	4	2	2	-	10	3	1	2	-	14
	Тема 5. Прикладна аксіопсихологія особистості	4	2	-	2	10	2	-	2	-	12
	Тема 6. Практична аксіопсихологія особистості та аксіологічне проектування.	8	4	-	4	10	2	2	-	-	16

Разом за змістовим модулем 2:	34	16	8	10	56	12	6	6	-	78
Разом:	60	32	14	14	120	24	12	12		156

III. Зміст освітнього компоненту за модулями і темами:

Модуль 1. Теоретичні та прикладні проблеми психології мотивації

Тема 1.1 Теорії мотивів і мотивації в зарубіжній та вітчизняній психологічній науці, та практиці.

Компоненти психологічної структури мотиваційної сфери людини. Мотиваційні змінні: потреби, мотиви, цінності, цілі, потяги, емоції, інтереси, установки, аттїтуди, прагнення. Потреба як внутрішній стимул активності людини. Потреба як стан, властивість і процес. Мотив як одиниця аналізу мотиваційної сфери особистості. Зв'язок мотивації і діяльності (О.М. Леонтьєв). Підходи до визначення поняття «мотивація». Основні проблеми психології мотивації: змістовна класифікація мотивів; генезис мотивів; вимір мотивів; виявлення ситуаційних умов актуалізації мотивів; зміна, відновлення та післядія мотивації; мотиваційний конфлікт і загальна цілеспрямованість діяльності; опосередковують процеси саморегуляції і аналітична реконструкція мотивації; дієвість мотивації (Х. Хекхаузен, Д.Аткінсон, К.Альдельфер, Д.МакКлеланд). Модальність мотивів. Усвідомленість мотивів. Внутрішні і зовнішні мотиви. Довільність мотивації (В.А.Іванніков). Функції мотивації. Психологічні механізми розвитку мотивації (В.К.Вілюнас). Мотив і мотивація як гіпотетичні конструкти (Х. Хекхаузен). Генетичні зв'язки різних видів мотивів.

Тема 1.2 Онтогенетичні аспекти мотивації і структури мотиву

Особливості мотивації особистості у немовлячому періоді. Онтогенетичні аспекти мотивації у період раннього дитинства (1 – 3 роки), дошкільного дитинства, молодшого, середнього, старшого шкільного віку. Особливості мотивації дорослих. Домінуючі потреби у різні вікові періоди. Вікові зміни спрямованості особистості. Онтогенетичний розвиток інтересів. Вікові особливості відображення структури мотиву в свідомості.

Тема 1.3 Методологія емпіричного дослідження мотивації різних видів

Основні напрямки в дослідженні проблем мотивації: теорія інстинктів, когнітивна психологія, психологія особистості, психологія навчання, психологія активації. Експериментальна та неекспериментальна стратегії дослідження мотивації різних видів. Психодіагностичні методики дослідження мотивації різних видів (професійної, навчальної, самовизначення, саморозвитку, створення сім'ї тощо). Експериментальні плани у дослідженні мотивації. Кореляційні та кроскультурні дослідження мотивації. Організація психологічного експерименту як індивідуально-дослідна робота у психології мотивації. Ситуація вибору як ключова складова у емпіричному дослідженні мотивації. Порівняльний аналіз даних у дослідженні зовнішньої та внутрішньої мотивації, мотивації на успіх та уникнення невдач.

Тема 1.4. Практикум розвитку навичок мотивування особистості

Основні напрямки роботи психолога з розвитку мотиваційної сфери. Особливості розвитку мотивації у різних вікових групах. Мотивуючі чинники діяльності. Спеціальні прийоми розвитку мотивації. Мотиваційний тренінг. Техніки роботи з мотиваційними структурами. Прийоми та техніки мотивування клієнта в психотерапевтичному просторі. Психоаналітичний підхід. Гуманістичні та екзистенційні погляди на мотивацію клієнта. Страх змін як основа мотивації. Гештальттерапія про мотивацію клієнта в ситуації «тут і тепер». Арт-терапевтичні засоби стимулювання до активності. Коучинг в роботі з важкими клієнтами. Вербальні засоби мотивування: метаможелювання та Мілтон-модель ведення бесіди. Розвиток навичок самомотивації практичного психолога.

Модуль 2. Аксіопсихологія

Тема 2.1. Предмет, мета і завдання аксіопсихології особистості.

Предмет і завдання аксіопсихології особистості. Визначення цінностей, ціннісних орієнтацій, ціннісно-сислової сфери особистості. Цінності в житті людини. Структура і функції ціннісно-сислової сфери особистості. Значення аксіопсихології: наукове, прикладне та практичне.

Тема 2.2. Теорії цінностей та ціннісно-сислової сфери особистості.

Основні підходи до визначення цінностей особистості. Філософський підхід (Г. Лейбніц, І. Кант, Г. Гегель, Л. Фейєрбах, Ф. Енгельс, представники феноменалізму). Телеологічний підхід в зарубіжній персонології. Аксіологічна проблематика у вітчизняній психології (С. Рубінштейн, О. Леонт'єв, Д. Леонт'єв, В. Богданов, А. Петровський, В. Петровський). Культурно-історичний підхід. Екзистенціалізм. Психодинамічний підхід. Феномено-рефлексивний підхід. Аксіологічна модель індивідуальної свідомості (З. Карпенко).

Тема 2.3. Аксіогенез особистості.

Визначення аксіогенезу особистості. Динаміка становлення і розвитку ціннісно-сислової сфери особистості. Фактори розвитку ціннісно-сислової сфери. Механізми формування цінностей: присвоєння, перетворення особистості на основі цінностей, цілепокладання та проектування. Присвоєння: ціннісне ставлення до світу, формування «Образу світу». Перетворення особистості на основі цінностей: формування ієрархічної системи цінностей особистості, «Образ Я», «Образ майбутнього», ціннісне ставлення до світу, себе, інших людей, рефлексія та самопізнання особистості. Цілепокладання: прогнозування та проектування майбутнього, життєва ціль – життєвий план – життєва перспектива.

Інтегральна суб'єктність у виявленні ціннісно-сислової сфери особистості. Рівні суб'єктності (В. Татенко): інтенціональний, потенційний, віртуальний, актуальний, рефлексивний, експерієнтальний. Рівні суб'єктності (З. Карпенко): рівень індивіда (організму, інстинктивної активності), моносуб'єкта (діяч), полісуб'єкта (рівень особистості, свідомості), метасуб'єкта (рівень індивідуальності), абсолютний суб'єкт (універсальність). Становлення само-бутності (В. Слободчиков і Г. Цукерман): оживлення, одушевлення, персоналізація, індивідуалізація, універсалізація. Стадії морального розвитку Л. Кольберга. Типологія моральних позицій особистості Б. Братуся. Ціннісна характеристика спілкування.

Тема 2.4. Діагностика ціннісно-сміслової сфери особистості.

Методи та методики діагностики ціннісно-сміслової сфери особистості. Проективні методики та особливості їх застосування у визначенні цінностей особистості. Діалог як психологічний механізм аксіогенезу особистості: відношення «Я – Ти», «Я – Воно», «Я – Інший». Засоби виявлення цінностей у діалозі: образ (уявлення), чуттєвий образ, схема, правило, знак, символ. Стиль життя як прояв ціннісного самовизначення. Механізм самовизначення цінностей : інтенція – потенція – посіденція.

Тема 2.5. Прикладна аксіопсихологія особистості

Обґрунтування та реалізація аксіологічного підходу в різних сферах життя особи та суспільства: соціальній роботі, державному управлінні, освіті, праві, літературі. Аксіопідхід у фаховій підготовці педагогічних та медичних кадрів.

Тема 2.6. Практична аксіопсихологія особистості та аксіологічне проектування

Принцип орієнтації на норми та цінності клієнта. Ціннісні механізми: пошук – оцінка – вибір – проекція. Аксіологічне проектування як особистісне новоутворення. Критерії та показники аксіопсихологічного проектування: ціннісна орієнтація на само здійснення, оптимальні самореалізації та цілісність багатогранного існування людини, креативність у процесі саморозвитку, рефлексивна саморегуляція.

Механізми впливу на ціннісно-сміслову сферу особистості: навіювання, емоційне зараження, наслідування, ідентифікація, рефлексія, каузальна атрибуція, емпатія. Засоби/шляхи пошуку нового смислу: альтруїзм, відданість справі, творчість, гедоністичний вибір, самоактуалізація, самотрансцендування (самопізнання). Психологічний захист в контексті аксіогенезу особистості.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного оцінювання проводяться відповідно до навчально-методичної карти дисципліни, де зазначено види контролю.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється у таких формах:

Усна відповідь (доповідь, повідомлення, есе на практичному, семінарі):

- вільне володіння матеріалом;
- повнота та логіка викладу;
- чіткість і доведеність формулювань;
- обґрунтованість тверджень;
- посилення на науково-літературні джерела;
- наявність та обґрунтованість власних пропозицій, власної позиції (погляду);
- наявність узагальнень, висновків.

Письмова відповідь (модульна контрольна робота):

- правильність, чіткість, логічність у викладені відповіді на запитання;
- комплексне бачення питання (проблеми);
- вміння виділити головне;
- обрання правильної відповіді;

- наявність та обґрунтованість власних пропозицій, власної позиції (погляду);
- чіткість позначень і акуратність.

Виконання завдань практичних занять:

- пошук інформаційних джерел;
- оформлення результатів згідно вимог за темами практичних занять.

Виконання завдань самостійної роботи :

- створення комплексу психодіагностичних методів дослідження мотивації особистості різного віку;
- проведення дослідження мотиваційної сфери дошкільників, молодших школярів, підлітків, старшокласників та дорослих за 1-2-ма психодіагностичними методиками. Письмове оформлення змісту, ходу проведення та результатів дослідження;
- складання програми роботи психолога, підбір загальних умов, шляхів та способів ефективного розвитку мотивації дитини дошкільного віку, учнів початкових класів, підлітків, старшокласників, дорослих;
- підготовка консультативної бесіди для батьків, вихователів, вчителів з питань розвитку мотивації особистості у різному віці, надання рекомендацій;
- складання програм консультацій, тренінгів, диспутів, відеолекторіїв тощо для учнів, вчителів, батьків, студентів, викладачів, працівників з питань формування мотивації підлітка, юнаків і юнок та дорослої особистості;
- підготовка реферату згідно вимог і орієнтовної тематики;
- захист реферату;
- розробка таблиці «Динаміка становлення та розвитку ціннісно-сміслової сфери особистості в онтогенезі»;
- розробка комплексу методів та діагностичних методик дослідження ціннісно-сміслової сфери особистості;
- аксіологічний аналіз української народної казки, художнього твору та художнього фільму (обсяг – до 2-х сторінок).

Заходи з модульного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу кожного модуля.

Залік проводиться у 1 семестрі. Екзамен – у 2 семестрі.

**V. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік(1 семестр),
екзамен (2 семестр).**

I семестр.

Поточна успішність – 100 балів.

II семестр.

Поточна успішність – 60 балів, екзамен – 40 балів.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 304с.
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб.: Питер, 2002. 512 с.
3. Кудріна Т.С. Психологія мотивації: підручник. К.: Видавничо- поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 239 с.
4. Макклелланд Д. Мотивация человека. СПб.: Питер, 2007. 672 с.
5. Москвичев С. Г. Мотивация, деятельность и управление. К.: Сан-Франциско: Light Press, 2003. 492 с.
6. Навчальний посібник до проведення семінарських та практичних занять з курсу "Проблеми мотивації поведінки та діяльності людини" для студентів професійного напрямку 6.0401 "Психологія" / уклад.: О. М. Собченко, С. В. Ігнатова ; Донец. ін-т соц. освіти, Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. Донецьк : Вебер, Донец. філ., 2009. 148 с.
7. Павлюк М. М. Психологія мотивації: навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 265 с.
8. Сидоренко Е. Мотивационный тренинг. СПб.: Речь, 2005. 240 с.
9. Уайтли Ф. Мотивация. М., СПб, К.: Вильямс, 2003. 160 с.
10. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность. СПб.: Питер, 2003. 864 с.
11. Аршава І. Ф., Знанецька О. М., Носенко Е. Л. Позитивність образу Я і психологічне благополуччя особистості : монографія. Дніпропетровськ, 2011. 134 с.
12. Баева Л.В. Ценности изменяющегося мира: экзистенциальная история аксиологии. Монография. Астрахань, 2004. 277с.
13. Горностай П. П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. Київ, 2007. 312 с.
14. Життєві домагання особистості : колективна монографія / Титаренко Т. М., Лебединська І. В., Алікіна Н. В. та ін. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 453 с.
15. Ивин А. Аксиология. М., 2006.
16. Ильин В.В. Аксиология. М.: Изд-во МГУ, 2005. 391 с.
17. Карпенко З. С. Аксиологічна психологія особистості. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2009. 512 с.
18. Карпенко З. С. Аксиопсихологія особистості. К. : Міжнар. фін. Агенція, 1998. 220 с.
19. Карпинский К. В. Человек как субъект жизни. Гродно: ГрГУ, 2002. 280 с.
20. Леонтьев Д. А. Психология смысла: природа, структура и динамика смысловой реальности. Электронный ресурс: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=173882>
21. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла. Харьков: Фолио, 2013. 488 с. Электронный ресурс - режим доступа: http://loveread.ec/view_global.php?id=24317
22. Радчук Г. Аксиопсихологія вищої школи : монографія. Тернопіль: ТНПУ. 2009. 415 с.
23. Рибалка В. В. Психологія честі та гідності особистості: культурологічні та аксиологічні аспекти : наук.-метод. посіб. К. ; Вінниця : Планер, 2010. 382 с.
24. Фромм Э. Иметь или быть. М.: Биг-Пресс, 2012. 190 с.
25. Шестаковський О. Радикалізовані європейці: цінності Євромайдану у порівнянні з європейськими. Інфографіка. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2014/01/14/7009459/>

26. Шохин В. К., Абушенко В. Л. Аксиология. Гуманитарная энциклопедия. Электронный ресурс // Центр гуманитарных технологий, 2002–2018 (последняя редакция: 16.03.2018). URL: <http://gtmarket.ru/concepts/6894>

Додаткові

1. Данюк В. Мотивування як чинник активізації трудової поведінки. *Україна: аспекти праці*. 2008. №4. С.32-36.
2. Дзюбко Л., Гриценко Л. Діагностика навчальної мотивації: зб. методик. К. : Шкільний світ, 2011. 126 с.
3. Дмитренко Г. А., Шарапова Е. А., Максименко Т. М. Мотивация и оценка персонала. К.: МАУП, 2002. 248 с.
4. Захарко О. Внутрішня мотивація як психологічний феномен. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2008. № 3. С. 143-150.
5. Карамушка Л. М., Філь О. А. Формування конкурентоздатної управлінської команди. Київ : Фірма «ІНКОС», 2007. 268 с.
6. Кирхлер Э. Мотивация в организациях. Психология труда и организационная психология. Харьков: «Гуманитарный центр», 2008. 168 с.
7. Климчук В. Експериментальне дослідження явища “мотиваційного зараження”. *Соціальна психологія*. 2005. №3 (11). С. 59–71.
8. Климчук В. О. Тренінг внутрішньої мотивації : результати апробації та структура. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 10. С. 52-59.
9. Кобеля З., Білик Р. Показники оцінки трудової мотивації. *Україна: аспекти праці*. 2010. № 6. С. 42-47.
10. Колот А.М. Мотивація персоналу. К.: КНЕУ, 2002. 337 с.
11. Левченко Т. І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності: [монографія]. Вінниця : Нова Книга, 2011. 448 с.
12. Макаренко С. С. Формування мотивації досягнень в структурі мотиваційної сфери особистості вчителя. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*, 2013. Вип. 1. С. 314–323.
13. Пасечнікова Л.П. Формування успішної особистості: Методичні рекомендації. Донецьк: Каштан, 2008. 72 с.
14. Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студентів. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. № 2. с. 36-39.
15. Савченко К.В. Мотивація навчання молодших школярів з початковим рівнем навчальних досягнень. *Проблеми загальної та педагогічної психології*: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. С.Д. Максименка. Київ: ГНОЗІС, 2003, т.V, ч. 3. С.276 – 282.
16. Семикіна М. В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія та практика регулювання: [монографія]. Кіровоград: Пік, 2003. 426 с.
17. Собчик Л. Н. Мотивационный тест Хекхаузена. Практическое руководство. СПб.: Речь, 2002. 16с.
18. Тіماشкова О. А. Мотивація праці та її роль у підвищенні ефективності діяльності підприємств. *Вчені записки Інституту економіки та права „КРОК”*. 2008. Т2. № 18. С. 216 - 221.
19. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения / пер. Ю. Е. Зайцева. СПб.: Речь, 2001. 238 с.
20. Андрущенко В.П. Пріоритети розвитку освіти ХХІ ст. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності*. К.: Знання України, 2000. с. 3-11.

21. Андрущенко В., Губерський Л., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість. К.: Знання України, 2002. 587 с.
22. Бодряр Ж. Символічний обмін і смерть. Львів, 2004. 376 с.
23. Бутківська Т. В. Ціннісний вимір соціалізації учнів. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 1. С. 130–137
24. Ващенко І. В. Досвід міждисциплінарного дослідження розвитку цілісної особистості в контексті соціальних змін. *Психологія і особистість*. 2016. № 2 (10). Ч. 1. С. 116–127.
25. Вірна Ж. П. Аксиологія якості життя особистості. *Психологія особистості*. 2013. №1 (4). С. 104–112.
26. Власова О. І., Ващенко І. В., Данилюк І. В., Щербина В. Л. Досвід міждисциплінарного дослідження розвитку цілісної особистості в контексті соціальних змін. *Психологія і особистість*. 2016. № 2(10). С. 116–127.
27. Карпенко Є. Суб'єктно-ціннісні особливості процесу самоактуалізації особистості. *Психологія особистості*. 2012. № 1 (3). С. 59-68.
28. Кремінь В. Філософія освіти ХХІ століття. *Урядовий кур'єр*. 6 лютого 2003 року, №23
29. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці : монографія. Суми, 2012. 410 с.
30. Культурні цінності Європи / за ред. Ганса Йоаса і Клауса Вігандта. Пер. з нім. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. 552 с.
31. Мартянова Г. Ю. Принцип ориєнтації на норми і цінності клієнта в практиці психологічного консультування. *Вестник православно-святотихоновського гуманітарного університету. Серія 4: Педагогіка. Психологія*. 2016. № 2(41). С.97-105.
32. Годоров І. Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: Монографія. Донецьк : ДонНУ, 2006. 268с.
33. Черенщикова Д. Аксиокорекція педагогічного спілкування у вищих навчальних закладах засобами позитивної психотерапії. *Психологія особистості*. 2012. № 1 (3). С. 184-194.